

ALAPELVEK

SZAKPOLITIKAI ÖSSZEFOGLALÓ

A SZAKPOLITIKA KIALAKÍTÁSÁNAK ÉS VÉGREHAJTÁSÁNAK TÁMOGATÁSA AZ INKLUZÍV NEVELÉS-OKTATÁS ÉRDEKÉBEN

2020-ban az Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért (az Ügynökség) meghatározta a 2011 óta készített összes jelentősebb munkájában gyakran ismétlődő üzeneteket. Az Ügynökség ezeket az üzeneteket alapelvek formájában összefoglalta annak érdekében, hogy támogassa a valamennyi tanuló számára elérhető, magas színvonalú, inkluzív nevelés-oktatás megvalósítását. Az alapelvek meghatározzák az inkluzív nevelés-oktatás átfogó rendszeréhez szükséges elemeket, és céljuk, hogy támogassák azokat az országokat, amelyek tovább kívánják fejleszteni az oktatásban nyújtott inkluzív ellátást.

A 2021. évi alapelvekre egy, a jog-alapú és inkluzív nevelés-oktatás széles körben elfogadott fogalma köré épülő, átfogó elv érvényes. Ezután sor került a jogszabályi és szakpolitikai kontextus vonatkozásában öt követelmény, valamint a befogadó oktatási rendszerek esetében nyolc működési stratégia, struktúra és folyamat meghatározására.

AZ ÁTFOGÓ ELV

A jogszabályokon és a szakpolitikán belül léteznie kell egy, a méltányos, minőségi és inkluzív nevelés-oktatásra vonatkozó egyértelmű koncepciónak, amelyet az érintettekkel egyeztetve kell kidolgozni. Ennek valamennyi tanuló számára egységes jogszabályi és szakpolitikai keretet kell képeznie, amely összhangban van a legfontosabb nemzetközi és európai egyezményekkel és közleményekkel, és a jog-alapú gyakorlat alapját képezi.

Az egységes keret létrehozása kulcsfontosságú ahhoz, hogy valamennyi tanulói jog érvényesüljön (mind az oktatáshoz való joguk, mind pedig az oktatáson belüli jogaik). A keretnek az **összes** tanuló számára biztosítania kell a befogadó, méltányos és minőségi oktatást és az egész életen át tartó tanulást, és garantálnia kell, hogy a gazdasági, társadalmi, kulturális vagy személyes körülmények ne váljanak a hátrányos megkülönböztetés forrásává. Az érintetteknek tisztában kell lenniük az inkluzív nevelés-oktatásnak, mint a befogadóbb társadalom alapjának az előnyeivel.

EGYSÉGES JOGSZABÁLYI ÉS SZAKPOLITIKAI KERET

Az átfogó elv öt kulcsfontosságú követelményt vázol fel az egységes jogszabályi és szakpolitikai keret tekintetében:

Rugalmas finanszírozási és forráselosztási mechanizmusok, amelyek támogatják az iskolai közösségek folyamatos fejlődését, és lehetővé teszik számukra, hogy formális diagnózis vagy címkézés nélkül javítsák azon képességüket, hogy reagálni tudjanak a sokszínűségekre, és képesek legyenek minden tanulót támogatni.

Az országok között jelentős eltérések vannak, ami igaz a finanszírozási és forráselosztási módszereikre is. A finanszírozásnak minden esetben átláthatónak és méltányosnak kell lennie, és az iskolák azon kapacitásának növelésére kell összpontosítania, hogy azok képesek legyenek a tanulásban fennálló akadályok mérséklésére.

Hatékony irányítási terv, amely egyértelműen meghatározza a szerepeket és a feladatokat, az együttműködési lehetőségeket és az autonómia szintjeit a rendszer minden szintjén.

Az érintetteknek a felelősségi területükön belül tisztában kell lenniük az autonómia és a döntéshozatal szintjeivel. Az együttműködés a rendszer valamennyi szintjén elengedhetetlen.

A monitoringot, a felülvizsgálatot és az értékelést szolgáló átfogó minőségbiztosítási és elszámoltathatósági keret, amely támogatja a minőségi ellátást valamennyi tanuló számára, a marginalizáció, illetve kirekesztés veszélyének kitétt személyek méltányos esélyeire összpontosítva.

A méltányos gyakorlat támogatása érdekében a tanulást befolyásoló erőforrásokra, inputokra, struktúrákra és folyamatokra vonatkozó pontos és megbízható információk különösen fontosak a kisebbségi csoportok és az alulteljesítés veszélyének potenciálisan kitéttek esetében.

A tanárok szakmai tanulásának folyamata – vagyis az alapképzés, a tanárok és a pedagógusképzők pályakezdése és folyamatos szakmai fejlődése –, amely valamennyi tanár esetében fejleszti az értékelés és a szükségletek azonosításához, a tananyag megtervezéséhez (az általános tervezéshez), az inkluzív pedagógiához, a kutatásba való bevonódáshoz és bekapcsolódáshoz, valamint a bizonyítékok felhasználásához kapcsolódó kompetenciaterületeket.

A tanárokat minden szakaszban ki kell képezni arra, hogy a tanulói igények széles skálájával dolgozzanak. A pedagógusképzőknek rendelkezniük kell az inkluzív nevelés-oktatással kapcsolatos ismeretekkel és tapasztalattal ahhoz, hogy mások kompetenciáit fejleszthessék.

A tananyagra vonatkozó egységes keretszabályozás, amely kellően rugalmas ahhoz, hogy releváns lehetőségeket biztosítson minden tanuló számára, valamint egy értékelési rendszer, amely elismeri és igazolja az eredményt és a szélesebb körű teljesítményt.

Egy rugalmas kerettanterv az **összes** tanuló számára megfelelő tanulási lehetőségeket tesz lehetővé anélkül, hogy egyeseknek külön tananyaga lenne. Az értékelés lehetővé teszi a tananyag és az oktatási megközelítések megfelelő kiigazítását, azonosítja és leküzdözi az akadályokat a tanulásban, valamint megalapozza a támogató döntéseket.

AZ INKLUZÍV NEVELÉSI- OKTATÁSI RENDSZEREK OPERATÍV ELEMEI

Az inkluzív szakpolitikához és gyakorlathoz elengedhetetlennek tartott nyolc működési stratégia, struktúra és folyamat:

Olyan struktúrák és folyamatok, amelyek lehetővé teszik az együttműködést és a hatékony kommunikációt minden szinten – a minisztériumok, a regionális és helyi szintű döntéshozók, valamint a szolgálatok és a szakterületek között, beleértve a nem kormányzati szervezeteket és az iskolákat is.

A kommunikáció, a tárgyalás, valamint az összes érintett – tanárok, iskolavezetők, tanulók, helyi és regionális oktatásügyi szakpolitikusok stb. – bevonása lehetővé teszi a társulásokon, együttműködésen és közös tevékenységekben való részvételen keresztül megvalósuló, fenntartható fejlődést.

A minőségi, inkluzív koragyermekkori nevelésben való részvétel növelésére és a hátrányos helyzetű családok támogatására irányuló stratégia.

A koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel előnyös a gyermekek általános fejlődése és tanulmányi teljesítménye szempontjából. Javítja továbbá a társadalmi befogadásukat és hosszú távú életesélyeiket.

Valamennyi tanulónak az oktatási szakaszok közötti átmenet idején – és különösen a felnőtt életbe való beilleszkedéskor – a szakképzés, a továbbképzés, a felsőoktatás, a független élet és a foglalkoztatás révén történő támogatására irányuló stratégia.

Az oktatási szintek közötti átmenet koordinációt igényel annak biztosítása érdekében, hogy az oktatás – különösen az alulteljesítés veszélyének potenciálisan kitett tanulók esetében – zökkenőmentesen folytatódjon.

Az iskolák, a szülők és a közösség tagjai közötti együttműködést elősegítő struktúrák és folyamatok a befogadó iskolai fejlesztés támogatása és a tanulók előrehaladásának elősegítése érdekében.

A család bevonása az oktatási folyamatba kulcsfontosságú. A helyi közösséggel való együttműködés segíti az iskolákat a tanulási tapasztalatok és eredmények gazdagításában és a fiatalok jobb támogatásában a szükséges kompetenciák fejlesztése során.

Egy adat-/információgyűjtési rendszer, amely:

- visszajelzést ad, hogy információval szolgáljon a rendszer egészében folyamatban lévő fejlesztések számára (például a formális és informális oktatáshoz való hozzáférés, a részvétel, a tanulás és az akkreditáció monitoringja);
- minden szinten támogatja a döntéshozókat abban, hogy azonosítsák azokat a „jelzéseket”, amelyek sürgős cselekvés szükségességét jelzik a további támogatást igénylő iskolákkal kapcsolatban.

